

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Станишівського ліцею
Сергій СОЛОМОН
Наказ № 13-06 від «01» серпня 2025 р.

ПРАВИЛА

підвезення здобувачів освіти та алгоритм дій водія шкільного автобуса, супроводжуючих осіб та здобувачів освіти у разі виникнення надзвичайних ситуацій під час руху шкільного автобуса

1. Загальні положення

1.1. Ці правила визначають порядок організації перевезення здобувачів освіти шкільним автобусом та дії водія, супроводжуючих осіб і учнів у разі виникнення надзвичайних ситуацій під час руху.

1.2. Перевезення здійснюється відповідно до чинних нормативно-правових актів України та внутрішніх положень ліцею.

1.3. Дотримання правил є обов'язковим для всіх учасників перевезення.

1.4. Кожен із пасажирів шкільного автобуса має право розраховувати на те, що й інші пасажирів виконують ці Правила.

1.5. Дії або бездіяльність пасажирів шкільного автобуса та інших осіб не повинні створювати небезпеку чи перешкоду для руху, загрожувати життю або здоров'ю громадян, завдавати матеріальних збитків.

1.6. Пасажири шкільного автобуса зобов'язані бути особливо уважними під час руху транспортного засобу.

1.7. Пасажири шкільного автобуса, які порушують ці Правила, несуть відповідальність згідно із законодавством.

1.8. Основні терміни, які повинен знати пасажир шкільного автобуса:

- **шкільний автобус** - автомобіль з кількістю місць для сидіння більше дев'яти з місцем водія включно, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення учнів навчальних закладів та їхнього багажу із забезпеченням необхідного комфорту та безпеки;

- **автомобільна дорога, вулиця (дорога)** - частина території, в тому числі в населеному пункті, призначена для руху транспортних засобів і пішоходів, з усіма розташованими на ній спорудами (мостами, шляхопроводами, естакадами, надземними і підземними пішохідними переходами) та засобами організації дорожнього руху, і обмежена по ширині зовнішнім краєм тротуарів чи краєм смуги відводу. Цей термін включає також спеціально побудовані тимчасові дороги, крім довільно накатаних доріг (колій);

- **безпечна швидкість** - швидкість, за якої водій має змогу безпечно керувати транспортним засобом та контролювати його рух у конкретних дорожніх умовах;

- **водій** - особа, яка керує транспортним засобом і має посвідчення водія на право керування транспортним засобом відповідної категорії. Водієм також є особа, яка навчає керуванню транспортним засобом, перебуваючи безпосередньо в транспортному засобі;

- **дорожньо-транспортна пригода** - подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або поранені люди чи завдані матеріальні збитки;

- **зупинка** - припинення руху транспортного засобу на час до 5 хвилин або більше, якщо це необхідно для посадки (висадки) пасажирів чи завантаження (розвантаження) вантажу, або у випадках надання переваги в русі, виконання вимог регулювальника, сигналів світлофора тощо;

- **пасажир** - особа, яка користується транспортним засобом і знаходиться в ньому, але не причетна до керування ним;

- **пішохід** - особа, яка бере участь у дорожньому русі поза транспортними засобами і не виконує на дорозі будь-яку роботу. До пішоходів прирівнюються також особи, які рухаються в інвалідних колясках без двигуна, ведуть велосипед, мопед, мотоцикл, везуть санки, візок, дитячу чи інвалідну коляску;

- **проїзна частина** - елемент дороги, призначений для руху нерейкових транспортних засобів. Дорога може мати декілька проїзних частин, межами яких є розділювальні смуги;

- **стоянка** - припинення руху транспортного засобу на час, більший ніж 5 хвилин, з причин, не пов'язаних посадкою (висадкою) пасажирів, завантаженням (розвантаженням) вантажу;

- **транспортний засіб** - пристрій, призначений для перевезення людей і (або) вантажу, а також встановленого на ньому спеціального обладнання чи механізмів;

- **тротуар** - елемент дороги, призначений для руху пішоходів, який прилягає до проїзної частини або відокремлений від неї газоном;

- **узбіччя** - виділений конструктивно або суцільною лінією дорожньої розмітки елемент автомобільної дороги, який прилягає безпосередньо до зовнішнього краю проїзної частини, розташований з нею на одному рівні та не призначений для руху транспортних засобів. Узбіччя може використовуватися для зупинки і стоянки транспортних засобів, руху пішоходів, мопедів, велосипедів;

- **учасник дорожнього руху** - особа, яка бере безпосередню участь у процесі руху на дорозі як пішохід, водій, пасажир, погонич тварин.

2. Обов'язки водія шкільного автобуса

- 2.1. Перевіряти технічний стан автобуса перед виїздом.
- 2.2. Дотримуватись правил дорожнього руху та встановленого маршруту.
- 2.3. Не перевищувати допустиму швидкість.
- 2.4. Не розпочинати рух до повної посадки пасажирів та закриття дверей.
- 2.5. Здійснювати посадку та висадку до/з автобусу з тротуару або з обочини, відповідно до встановлених зупинок.
- 2.6. У разі виникнення НС діяти згідно затвердженого алгоритму та інструктувати пасажирів.
- 2.7. Не здійснювати перевезення сторонніх осіб шкільним автобусом.

3. Обов'язки супроводжуючих осіб

- 3.1. Забезпечувати порядок під час посадки, руху та висадки учнів.
- 3.2. Перевіряти наявність усіх учнів за списком перед виїздом і після прибуття.
- 3.3. Допомогати учням під час евакуації з автобуса у разі НС.
- 3.4. Підтримувати зв'язок з водієм та адміністрацією закладу.

4. Обов'язки пасажирів

- 4.1. Займати зазначене місце;
- 4.2. Виконувати вимогу супроводжуючої особи, що має право здійснювати контроль;
- 4.3. Здійснювати посадку (висадку) лише після повної зупинки автобуса;
- 4.4. У разі настання дорожньо-транспортної пригоди надати можливу допомогу потерпілим і повідомити про це органам поліції;
- 4.5. Повідомити водієві про виявлені забуті речі, документи та цінності.

5. Права пасажирів

- 5.1. Пасажир має право на безпечне і високоякісне перевезення.

6. Посадка в автобус

- 6.1. Посадка в автобус починається тільки по команді старшої особи, відповідальної за перевезення учнів.
- 6.2. Першою в автобус заходить супроводжуюча особа і займає своє місце у ньому.
- 6.3. Старші школярі займають місця в задній частині салону автобуса, молодші - в передній.
- 6.4. Заходити в шкільний автобус потрібно не поспішаючи, дотримуючись черги, не випереджаючи всіх.

7. Поїздка в автобусі.

- 7.1. Під час руху школярам забороняється:
 - ставити в прохід салону автобуса свої речі;
 - вставати із своїх місць і ходити по салону автобуса;
 - без необхідності натискати сигнальні кнопки «виклик до водія»;
 - самостійно відкривати і закривати кватирки та вентиляційні люки;

- псувати оббивку сидінь та інше обладнання автобуса;
- кричати, висовуватися з вікна, заважати іншим при вході та виході;
- смітити;
- відволікати увагу водія від керування;
- користуватись аварійним обладнанням без потреби.

8. Вихід із автобуса.

8.1. Вихід з автобуса починається тільки по команді старшої особи, відповідальної за перевезення учнів.

8.2. Першою з автобуса виходить старша особа, відповідальна за перевезення школярів, і допомагає молодшим школярам вийти із автобуса.

9. Інструкція з пожежної безпеки та евакуації пасажирів.

9.1. Дана інструкція являється додатком до інструкції по експлуатації автобуса і обов'язкова до виконання в спеціалізованих автобусах, які пристосовані для перевезення школярів.

9.2. В салоні автобуса заборонено перевозити, зберігати легкозаймисті рідини, тверді речовини, а також засоби для їх підпалу, в тому числі різноманітні види феєрверків та петард.

9.3. Водію і пасажиром автобуса забороняється курити, використовувати запальнички і сірники як джерело світла.

9.4. Ознаками проблеми займання являється поява диму або характерного запаху електропроводки, що горить, та інші події, які пов'язані з зовнішніми впливами і здатні привести до займання (наприклад ДТП).

9.5. Рішення про зупинку автобуса і спосіб евакуації приймає старша особа, відповідальна за їх перевезення.

9.6. Евакуацію слід проводити при будь-яких ознаках небезпеки.

9.7. Продовження руху допускається тільки після усунення займання та його причини.

9.8. В залежності від ступеня загрози евакуація може здійснюватися двома способами:

- з використанням дверей;
- з використанням дверей та аварійних виходів.

9.9. Евакуація з використанням дверей здійснюється в наступній послідовності:

- водій зупиняє автобус, відкриває передні та задні двері, приймає міри по усуненню займання;

- старша особа, відповідальна за перевезення дітей, голосно і чітко подає команду для початку евакуації, вказуючи при цьому, якій групі дітей виходити через передні двері, а якій через задні двері.

- старша особа, відповідальна за перевезення дітей, знаходячись в автобусі, своїми діями запобігає виникненню паніки і організовує вихід з автобуса;

- старша особа, яка знаходиться в задній частині автобуса, відкриває задні двері і, вийшовши з автобуса, допомагає дітям вийти із нього, а також указує їм місце збору на безпечній відстані від автобуса;

- старша особа, відповідальна за перевезення дітей, останньою виходить із автобуса, попередньо переконавшись у відсутності у ньому дітей.

10. Дії при отриманні сигналу «Повітряна тривога»:

10.1. При отриманні сигналу «Повітряна тривога» або виникненні надзвичайної ситуації, водій зобов'язаний негайно зупинити транспортний засіб у безпечному місці та ввімкнути аварійну сигналізацію. Це може бути узбіччя дороги, але в жодному разі не поруч із потенційно небезпечними об'єктами.

10.2. Водію категорично забороняється зупиняти шкільний автобус біля:

- ✓ автозаправних станцій (АЗС);
- ✓ складів паливно-мастильних матеріалів (ПММ) та інших вибухонебезпечних об'єктів;

- ✓ електропідстанцій та ліній електропередач;
- ✓ мостів, шляхопроводів, тунелів;
- ✓ військових об'єктів, блокпостів, адміністративних будівель.

10.3. Після зупинки водій та вихователь (супроводжуючий) повинні оцінити ситуацію та прийняти рішення про подальші дії:

- ✓ Слідувати до найближчого обладнаного укриття (сховища, підвалу міцної будівлі).

✓ Залишитися на місцевості та використати природні укриття, якщо захисної споруди поблизу немає. До таких укриттів відносяться: заглиблення в землі (канави, кювети, ями); лісосмуги, щільні зелені насадження; захист за капітальними спорудами, бетонними плитами, парканами.

✓ Якщо є загроза обстрілу або іншої небезпеки — всі пасажирів лягають на підлогу салону, прикриваючи голову руками.

10.4. Водій або вихователь (супроводжуючий) зобов'язані негайно повідомити адміністрацію закладу про прийняте рішення, поточне місцезнаходження та стан дітей.

11. Евакуація та перебування в укритті

11.1. Вихователь (супроводжуючий) повинен:

- ✓ організовано вивести дітей із салону автобуса;
- ✓ здійснити перекличку за списком, щоб переконатися, що всі діти евакуйовані;
- ✓ перевірити фізичний та психоемоційний стан дітей;
- ✓ забезпечити дисципліну та запобігти паніці.

11.2. Якщо поблизу є захисна споруда цивільного захисту (сховище, протирадіаційне укриття), вихователь повинен швидко, без паніки, вивести дітей туди.

11.3. Якщо захисної споруди немає, необхідно скористатися правилом «двох стін» та «двох виходів». Вихователь (супроводжуючий) повинен спрямувати дітей до найближчого безпечного місця, що може забезпечити мінімальний захист. Це можуть бути:

- ✓ заглиблення в землі (канави, траншеї);
- ✓ нижній поверх або підвал міцної будівлі;
- ✓ простір за бетонними конструкціями чи іншими надійними перешкодами. У крайньому випадку, потрібно лягти на землю, згрупуватися та закрити голову руками.

11.4. Під час перебування в укритті вихователь (супроводжуючий) постійно тримає дітей у полі зору, надає необхідну психологічну підтримку та, за потреби, домедичну допомогу.

11.5. Після отримання сигналу «Відбій повітряної тривоги», вихователь (супроводжуючий) проводить повторну перекличку за списком та організовує повернення дітей до транспортного засобу.

12. Дії у разі надзвичайної ситуації

12.1. Загальні дії у разі аварії або надзвичайної ситуації:

- **Негайна евакуація:** у разі аварійної ситуації водій повинен зупинити транспортний засіб, а вихователь (супроводжуючий) зобов'язаний організувати негайну евакуацію всіх дітей у безпечне місце.
- **Зміна маршруту:** У разі стихійного лиха природного або техногенного характеру, якщо це можливо і безпечно, водій має змінити маршрут, щоб уникнути небезпечної ділянки. Якщо зміна маршруту неможлива, необхідно негайно припинити рух та укрити дітей у найбезпечнішому місці.
- **Контроль за дітьми:** Під час будь-якої екстремальної ситуації вихователь (супроводжуючий) повинен постійно тримати всіх дітей у полі зору та здійснювати перекличку за списком.

12.2. Дії в разі втрати дитини:

- Якщо хтось із дітей відстав від групи або загубився, вихователь (супроводжуючий) повинен негайно повідомити про це адміністрацію закладу освіти та територіальний підрозділ ГУ Національної поліції) для організації пошуку.
- Категорично забороняється залишати без допомоги дитину чи групу дітей, які відбилися від основної групи.

12.3. Дії в разі травмування або нещасного випадку:

- **Надання допомоги:** У разі травмування учасника перевезення необхідно негайно надати домедичну допомогу.

- **Виклик служб:** Залежно від обставин, потрібно викликати екстрені служби: швидку медичну допомогу (номер 103) — у разі травмування; патрульну поліцію (номер 102) — у разі ДТП; пожежно-рятувальну службу (номер 101) — у разі пожежі або загоряння.

- **Інформування:** Необхідно терміново повідомити про подію батьків (якщо потерпілий — дитина) та адміністрацію закладу освіти.

- **Збереження місця події:** До прибуття відповідних служб та, якщо це не загрожує життю і здоров'ю, слід максимально зберегти обстановку на місці події.

12.4. Дії під час ДТП:

- Евакуація: негайно евакуювати дітей у безпечне місце.

- Виклик служб: обов'язково викликати патрульну поліцію (102), швидку медичну допомогу (103) та, за потреби, пожежну охорону (101).

- Інформування: повідомити адміністрацію закладу освіти про подію.

- Очікування: залишатися на місці події до прибуття всіх відповідних служб.

13. Відповідальність

13.1. Водій та супроводжуючі особи несуть персональну відповідальність за безпеку учнів під час перевезення.

13.2. Порушення правил перевезення розглядається адміністрацією та може призвести до дисциплінарної або адміністративної відповідальності.

Заступник директора
з навчально-виховної роботи



Лілія БОГДА